

ISSN 2545 – 4439
ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Vol. 26. 1
Scientific Papers

SOCIAL SCIENCES

KIJ

Vol. 26

No. 1

pp. 1 - 404

Skopje 2018

KNOWLEDGE

INTERNATIONAL JOURNAL
SCIENTIFIC PAPERS
VOL. 26.1.

September, 2018

INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

SKOPJE, MACEDONIA

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 26.1.

ADVISORY BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Cezar Birzea PhD, Ljubomir Kekenovski PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Veselin Videv PhD, Ivo Zupanovic, PhD, Savo Ashtalkoski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Lasta Spasovski PhD, Mersad Mujevic PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Predrag Trajković PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Baki Koleci PhD, Lisen Bashkurti PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

Editor in chief

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE - International Journal Scientific Papers Vol. 26.1.

ISSN 1857-923X (for e-version)

ISSN 2545 – 4439 (for printed version)

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academic, Prof. Vlado Kambovski PhD, Skopje (Macedonia)

Vice presidents:

Prof. Robert Dimitrovski PhD, Institute of Knowledge Management, Skopje (Macedonia)

Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)

Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)

Prof. Mersad Mujevic PhD, Public Procurement Administration of Montenegro (Montenegro)

Members:

- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Aleksandar Korablev PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Boshkovic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Baki Koleci PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)

- Prof. Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Hristina Milcheva, Medical college, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Prof. Izet Zeqiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (Macedonia)
- Prof. Ivan Marchevski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Doc. Igor Stubelj, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, Podgorica (Montenegro)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO , Bitola (Macedonia)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Katerina Belichovska, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Krasimir Petkov, PhD, National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Lujza Grueva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Ljubomir Kekenovski PhD, Faculty of Economics, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University “Prof. Asen Zlatarov”, Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)

- Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (Macedonia)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Mitko Kotovchevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Margarita Bogdanova PhD, D.A.Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Mahmut Chelik PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Marija Mandaric PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
- Prof. Nadka Kostadinova, Faculty of Economics, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Prof. Nenad Taneski PhD, Military Academy “Mihailo Apostolski”, Skopje (Macedonia)
- Prof. Nevenka Tatkovic PhD, Juraj Dobrila University of Pula, Pula (Croatia)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Nikolay Georgiev PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Nedzat Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)
- Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
- Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)
- Prof. Petar Kolev PhD, “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics, University of Novi Sad, Subotica (Serbia)
- Prof. Rade Ratkovic PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
- Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Rumen Stefanov PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv

(Bulgaria)

- Prof. Sasho Korunoski, Rector, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sreten Miladinovski, PhD, Dean, Faculty of Law, MIT University (Skopje)
- Prof. Snezhana Lazarevic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Shyqeri Kabashi, College “Biznesi”, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Trayan Popkochev PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Todorka Atanasova, Faculty of Economics, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting, Zagreb (Croatia)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Valentina Staneva PhD, “Todor Kableshev” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Zlatko Pejkov, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevic PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)

EDITORIAL REVIEW BOARD

Each paper is reviewed by the editor and, if it is judged suitable for this publication, it is then sent to two referees for double blind peer review.

The editorial review board is consisted of 45 members, full professors in the fields 1) Natural and mathematical sciences, 2) Technical and technological sciences, 3) Medical sciences and Health, 4) Biotechnical sciences, 5) Social sciences, and 6) Humanities from all the Balkan countries and the region.

Contents

AN EFFECTIVE ANALYSIS AND EVALUATIONS ARE KEY TO USE EXISTING AND DEVELOPING NEW KNOWLEDGE.....	17
Miodrag S. Ivanovic.....	17
CONCEPT OF INTELLECTUAL CAPITAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISE IN THE KNOWLEDGE ECONOMY	23
Dušan Cvetanović	23
Dragan Turanjanin	23
Slobodan Cvetanović	23
THE PROGRESS OF THE MACEDONIAN R&D&I SYSTEMS FROM THE EUROPEAN RESEARCH AREA PRIORITIES' PERSPECTIVE.....	31
Sasho Josimovski.....	31
Lidija Pulevska Ivanovska	31
CONCEPTUAL NATURE AND COMPONENT STRUCTURE OF THE EMPLOYER'S BRAND AS AN INNOVATIVE INSTRUMENT IN THE STRATEGIC MANAGEMENT OF HUMAN CAPITAL	39
Nedka Nikolova	39
ORGANIZATIONAL LEARNING AND HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT	49
Daniela Karadakov.....	49
SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN BULGARIA	57
Venelin Terziev.....	57
Marin Georgiev.....	57
THE COMPETENCY APPROACH IN STRATEGIC MANAGEMENT OF HUMAN CAPITAL.....	75
Nedka Nikolova	75
INNOVATIVE MANAGEMENT CONCEPT AS POSSIBILITY FOR DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	83
Marija Magdincheva-Shopova.....	83
Nikola Dimitrov	83
Dushko Josheski.....	83
Riste Elenov	83
Aneta Stojanovska-Stefanova	83
TOURISM IN KOSOVO AS AN OPPORTUNITY FOR ECONOMIC AND ENVIRONMENT DEVELOPMENT	89
Mustafë Kadriaj	89
Vehbi Ramaj	89
THE POWER OF KNOWLEDGE AND LEARNING	95
Dragana Jovanović Kuprešanin	95
Gabrijela Lilić	95
DEVELOPMENT OF NEW ECONOMY - DIGITAL ECONOMY	99
Marko Janković.....	99
Dejan Dimitrijević	99
Bratislav Joksimovic.....	99
ANALYSIS THE MARKET OF INTERNET PURCHASE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA ..	103
Marina Blazhekovikj Toshevski	103
Bardhyl Tushi.....	103

LOYALTY PROGRAMS SUCCESS ON SOCIAL MEDIA- EXPERIENCE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA	111
Dimitar Jovevski	111
Kalina Trenevskva Blagoeva	111
GLOBAL IMPACT OF E-COMMERCE ON SOCIETY	117
Maja Kochoska	117
Dijana Ivanovska Przo	117
SOCIAL MEDIA: NEW TOOL FOR PROMOTING THE HOSPITALITY FACILITIES IN THE TOURIST DESTINATION	123
Cvetanka Ristova	123
Tanja Angelkova Petkova	123
MARKETING STRATEGY AS MECHANISM OF EFFECTIVE CORPORATIVE MANGEMENT .	129
Sasa Djordjevic	129
DIRECT MARKETING AMONG COMPANIES IN THE POLLOG REGION	137
Brikend Aziri	137
Arlinda Mazllami	137
ICT PENETRATION IN BULGARIAN ENTERPRISES: STATE OF THE ART AND TRENDS.....	147
Rossitsa Chobanova	147
Maria Ivanova	147
THE TENDENCIES AND CHALLENGES OF MOBILE BUSINESS	153
Miloš Stojanović	153
Sonja Becić	153
Jasmina Stanković.....	153
THE OPINION AND ATTITUDE OF YOUNG AND MIDDLE AGED CITIZENS ABOUT ONLINE MEDIA BROADCASTERS AND SOCIAL NETWORKS IN KOSOVO	161
Lirie Aliu.....	161
DIVERSIFICATION OF INCOME AND ASSETS AMONG THE BENEFICIRIES OF THE 500 + PROGRAM – SOCIAL POLICY IN POLAND.....	169
Wioletta Świeboda	169
INCOME DISTRIBUTION AND ITS DETERMINANTS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA...	173
Predrag Trpeski	173
Gjorgji Gockov	173
Marijana Cvetanoska	173
TRADE OPENESS, FDI AND ECONOMIC GROWTH: EMPIRICAL ANALYSIS OF THE CASE OF REPUBLIC OF MACEDONIA.....	179
Hasan Ademi.....	179
INTRODUCTION OF ‘THE EXPECTED LOSS MODEL’ UNDER IFRS 9 FINANCIAL INSTRUMENTS – CRITIQUES AND CONSIDERATIONS.....	187
Hristina Oreshkova	187
KNOWLEDGE ABOUT FINANCIAL STABILITY IN THE CONTEXT OF THE ENTERPRISE’S FINANCIAL EQUILIBRIUM.....	201
Rositsa Ivanova	201
ANALYSIS OF THE FACTORS THAT INFLUENCE STARTING THE ENTREPRENEURIAL VENTURE IN POST-TRANSITIONAL MONTENEGRO	209
Sandra Đurović	209

CAUSALITY BETWEEN PUBLIC REVENUES AND EXPENDITURES: COMPARATIVE ANALYSIS OF MACEDONIA AND ALBANIA.....	213
Liza Alili Sulejmani.....	213
Alit Ibraimi.....	213
ANALYSES OF THE TRADE RELATIONS BETWEEN THE REPUBLIC OF MACEDONIA AND GREECE.....	221
Emilija Miteva-Kacarski.....	221
Kostadinka Panova.....	221
Vlatko Paceskoski.....	221
THE NEW MODEL OF LOCAL ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE MUNICIPALITY OF TETOVO, A COMPARATIVE ANALYSIS BETWEEN TETOVO AND MARIBOR SLOVENIA	227
Jeton Mazllami.....	227
Izet Zeqiri.....	227
Brikend Aziri	227
CONTENT OF THE ACCOUNTING POLICIES OF BULGARIAN NON-PROFIT ASSOCIATIONS FROM USER'S POINT OF VIEW.....	235
Daniela Ventsislavova Georgieva.....	235
"CREATIVE" FINANCIAL REPORTING AND ITS CONSEQUENCES FOR THE INDIVIDUAL SUBJECTS.....	243
Gordana Stojmenović.....	243
Tatjana Mrvić.....	243
Miloš Pavlović	243
FINANCIAL INNOVATIONS AS A POSSIBLE SOURCE OF ECONOMIC INSTABILITY	253
Slobodan Cvetanović	253
Sretko Ribać.....	253
Dušan Cvetanović	253
THE IMPACT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT ON ECONOMIC GROWTH: THE CASE STUDY OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....	261
Kostadinka Panova.....	261
Emilija Miteva-Kacarski.....	261
Vlatko Paceskoki	261
CREDIT RISK AND CREDIT RATING ANALYSIS PRIOR TO FINANCIAL SUPPORT AND INSURANCE OF EXPORT CREDITS APPROVAL	267
Nada Petrusheva.....	267
Nikola Popovski.....	267
KEY FACTORS LEADING TO HIGH MTPL INSURANCE CONCENTRATION IN ALBANIA AND SUGGESTIONS FOR CHANGE.....	273
Ervin Koçi.....	273
METHODS OF IDENTIFICATION OF SCOPE OF THE DAMAGE AND INDEMNIFICATION IN CREDIT INSURANCE	281
Nada Petrusheva.....	281
Aleksandar Nikolovski.....	281
ASSESSMENT OF WEBSITES QUALITY OF THE MINISTRIES OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA	287
Kalina Trenevaska Blagoeva	287
Marina Mijoska Belsoska	287

RULES OF BEHAVIOR IN THE PROCESS OF COMMUNICATION: QUI BENE, QUI PRODEST?	295
Lalka Borisova	295
EUROPEAN PUBLIC POLICIES AND STRUCTURES FOR SUPPORT OF SOCIAL ECONOMY ..	303
Vanya Banabakova	303
Maria Ilcheva	303
REGULATORY FRAMEWORK AND CHALLENGES FOR THE DETERMINATION OF REGIONS IN BULGARIA	309
Evelina Parashkevova	309
THE NEW REGIONAL DIVISION OF BULGARIA - FORMAL ACT OR RELATED POLICY	317
Borislav Borissov	317
CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY – ONE OF THE BASIC PROPOSALS FOR GOOD CORPORATE GOVERNANCE	325
Zorica Siljanovska	325
COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF THE CHANGES IN THE LEGAL PROVISION OF PUBLIC PROCUREMENT IN THE REPUBLIC OF BULGARIA	331
Radko Radev	331
ON THE CROSSROAD BETWEEN THE LEGALITY AND LEGITIMITY - THE PERSPECTIVES OF THE RULE OF LAW IN THE TRANSITIONAL SOCIETIES	345
Nikola Tuntevski	345
INTERETHNIC RELATIONS IN THE EUROPEAN UNION AND THE CONCEPT OF EUROPEAN CIVIL SOCIETY	353
Jasmina Trajkoska	353
THE ASSETS CONSTITUTING THE COMMUNITY PROPERTY OF SPOUSES UNDER ALBANIAN LEGISLATION AND PROBLEMS OF JUDICIAL PRACTICE	361
Albana Metaj-Stojanova	361
ANALYSIS OF CENTER OF GRAVITY - TERRORIST ORGANIZATION „ISLAMIC STATE“	371
Nenad Taneski	371
Sasha Smileski	371
THE FIGHT AGAINST TERRORISM THROUGH THE PRISM OF THE UNITED NATIONS DOCUMENTS	379
Aguš Demirovski	379
A CONCEPTUAL MODEL OF THE PROSTITUTION MANAGEMENT SYSTEM AS AN ELEMENT OF THE NATIONAL SECURITY	387
Venelin Terziev	387
Nikolay Nichev	387
Hristo Bonev	387
CHARACTERIZATION OF THE SYSTEM OF PREVENTION OF PROSTITUTION AND THE CONNECTION WITH THE CITIZENS SECURITY OF BULGARIA	393
Venelin Terziev	393
Nikolay Nichev	393
Hristo Bonev	393

Никола Димитров

Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет Гоце Делчев – Штип, Република Македонија, nikola.dimitrov@ugd.edu.mk

Душко Јосевски

Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет Гоце Делчев – Штип, Република Македонија, dusko.josevski@ugd.edu.mk

Ристе Еленов

Факултет за земјоделски науки и храна-Скопје, Универзитет Св.Кирил и Методиј – Скопје, Република Македонија, risteelenov@agropin.com.mk

Анета Стојановска-Стефанова

Факултет за туризам и бизнис логистика, Универзитет Гоце Делчев – Штип, Република Македонија, aneta.stojanovska@ugd.edu.mk

Резиме: Глобализациските промени кои претставуваат секојдневност во современото работење претставуваат предизвик за секое претпријатие без разлика на големината и видот на дејност која ја извршува. Современите услови за работа ги принудуваат претпријатијата да воведат иновативен менаџмент концепт во работењето. Иновативните претпријатија се карактеризираат со способност за максимално искористување на новите можности за работа, воведување иновациите, научни откритија, користење на современа технологија во работењето и нов пристап кон вработените. Во денешни услови за работа, и претпријатијата од областа на туризмот се соочуваат со предизвикот на успешна примена на иновациите и воведување на промени во работењето како предуслов за раст и развој. Целта на овој труд е да го согледа значењето и влијанието на современите иновативни менаџменти за развојот на претпријатијата во областа на туризмот во Југоисточниот регион на Република Македонија, како и истакнување на потребата од примената на современ методолошки пристап во креирањето на потребните менаџмент одлуки. Извршената анализа на окружувањето и условите во кои работат претпријатијата од областа на туризмот во Југоисточниот регион на Република Македонија го потврдуваат фактот дека примената на иновативниот менаџмент претставува реална потреба за сите претпријатија вклучително и претпријатијата кои работат во областа на туризмот.

Иновативниот менаџмент концепт претставува оригинално решение кое обезбедува не само одржливост на претпријатијата туку и долгорочна стабилност и развој на претпријатијата. Од содржински аспект, во трудот даден е теоретски приказ на релевантната литература која ја третира областа на иновативниот менаџмент, актуелната состојба на подрчјето на претпријатијата кои работат во областа на туризмот, застапеноста на иновативниот менаџмент како и значењето и важноста од примената на овој современ концепт. Во овој контекст, во рамки на трудот, преку методот на анкетен прашалник спроведено е практично истражување со цел да се согледа реалната состојба од информираноста и застапеноста на иновативниот менаџмент од страна на менаџерите на овој вид претпријатија. Во заклучокот на трудот а врз основа на добиените резултати ќе бидат дадени насоки и предложен соодветен бизнис модел прилагоден на тековните процеси во претпријатијата и случувањата во непосредното окружување.

Клучни зборови- иновативен менаџмент, иновативност, претпријатија, туризам, претприемач, конкурентност.

1. ВОВЕД

Поради фактот дека секторот на туризам во Република Македонија е единствена област која се карактеризира со континуиран раст во последните десет години, присутен е предизвикот пред менаџментот на овие претпријатие за задржување на овој тренд и во иднина. Според податоците за број на туристи, во 2017 та година бројот на туристи е зголемен за 16,6 % во однос на бројот на туристи од 2016 та година.⁵⁵ Концептот на иновативен менаџмент претставува еден од клучните елементи кои може да ја унапреди конкурентноста на претпријатијата. Современите услови за работа ги принудуваат претпријатијата да воведат иновативен менаџмент концепт во работењето. Иновативните претпријатија се карактеризираат со

⁵⁵ <http://www.stat.gov.mk>

дека имаат потреба од едукација со цел унапредување на нивното знаење а 10 менаџери одговорија дека немаат потреба од дополнителна едукација.

На прашањето - Дали сметате дека иновативниот менаџмент пристап може да ја зголеми конкурентноста во работењето ?, 40 менаџери сметаат дека овој концепт може да ги направи конкурентни претпријатијата а 15 менаџери сметаат дека иновативниот менаџмент не придонесува за унапредување на конкурентноста во работењето .

На петтото прашање - Дали како менаџмент ги следите новите трендови во областа на туризмот ?, 27 менаџери одговорија дека постојано ги следат новите трендови во секторот туризам а 28 менаџери одговорија дека повремено ги следат новите трендови .

5. ЗАКЛУЧОК

Динамичниот тренд на промени во окружувањето предизвикува промени во начинот на организација на работата и ја наметнува потребата од примена на концептот на иновативен менаџмент. Иновативниот менаџмент претставува клучен фактор преку кој претпријатијата успешно се соочуваат со глобалните промени. Иновативниот менаџмент концепт претставува оригинално решение кое обезбедува не само одржливост на претпријатијата туку и долгорочна стабилност и развој на претпријатијата во областа на туризмот. Иновативните менаџери ги предвидуваат идните случувања и затоа воведуваат промени во претприемничката ориентација на претпријатието. Традиционалниот менаџмент концепт се заменува со современ иновативен менаџмент модел на донесување одлуки. Извршената анализа на окружувањето и условите во кои работат претпријатијата од областа на туризмот во Југоисточниот регион на Република Македонија го потврдуваат фактот дека примената на иновативниот менаџмент претставува реална потреба за сите претпријатија вклучително и претпријатијата кои работат во областа на туризмот. Врз основа на добиените резултати од спроведеното истражување може да се констатира дека менаџерите на претпријатијата вклучени во истражувањето не се доволно информирани за концептот на иновативен менаџмент и не го применуваат адекватно. Добиеените резултати ја потврдуваат поставената хипотеза дека менаџерите имаат потреба од дополнителна едукација со цел унапредување на знаењето и подобрување на конкурентноста на претпријатијата од областа на туризмот.

Резултатите од спроведеното истражување за застапеноста на иновативниот менаџмент упатуваат на тоа дека е потребно да се воведат промени во организациските услови за поддржување на иновативниот пристап во работењето што ќе овозможи подобрување на конкурентската позиција на овој тип претпријатија. Примената на иновативниот менаџмент концепт кај претпријатијата од областа на туризмот може да придонесе за унапредување на туристичката понуда, хармонизација на меѓусебните односи помеѓу сите субјекти и пријатна на иновативни начини за туристичка промоција.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Adams, R., Bessant, J., Phelps, R. Innovation management measurement: A review, *International Journal of Management Reviews*, 8 (1), str. 21-47, 2005.
- [2] Бушалтиќ, С. и др. Иновације у здравственим институцијама Федерације Босне и Херцеговине, Економски изазови, Год.6, Бр.12., стр.120, 2017.
- [3] Bulut, C., Yilmaz, C. Innovative performance impacts of corporate entrepreneurship: an empirical research in Turkey. *Proceedings of Academy of Innovation and Entrepreneurship Conference*, Beijing, China, pp. 414-417, 2008.
- [4] Borrás, S. Innovation Policy of the European Union: From Government to Governance. Northampton: Edward Elgar Publishing, Inc, 2003.
- [5] Garcia, R., Calantone, R. A critical look at technical innovation typology and innovativeness terminology: a literature review, *The Journal of Product Innovation Management*, 19 (2), str. 110-132, 2002.
- [6] Dimitrov, N., Magdinceva Sopova, M., Josheski, D. [Role of the modern entrepreneurship in the development of the health tourism in Republic of Macedonia](#). *International Journal of Business and Management Innovation (IJBMI)*, 5 (10). pp. 102-106. ISSN 2319-8028, (Print): 2319-801X, 2016.
- [7] Drucker, P. Управување во новото општество “, Адигес, Нови Сад, 2005, стр.82, 2005.
- [8] Hebert, G..H., Ray, G.. Management, 4th Edition, McGraw Hill Book Company, pp.145-168, 1981.

- [9] Postolov, K., Josimovski, S., Pulevska-Ivanovska, L., Magdinceva Sopova, M., Janeska-Ilieva, A. [*Managing with organizational environments - strategy of e-business*](#). Economic Development, 16 (3). pp. 103-122. ISSN 1409-7893, 2014.
- [10] Prester, J. Menadžment Inovacija. Zagreb: Sinergija-nakladništvo d.o.o., 2010.
- [11] Saren, M. Determinants, Processes and Strategies of Technological Innovation: Towards an Interactive Paradigm. Chicester: John Wiley & Sons, 1992.
- [12] Stošić, B. Menadžment Inovacija. Beograd: Fakultet Organizacionih Nauka Beograd, 2007.
- [13] Trott, P. Innovation Management and New Product Development. London: Prentice Hall, 2005.